

A Bárka közösségei

Több mint 21 esztendeje abban a kiváltságban van részem, hogy szellemi fogyatékos emberek között élhetek. Sokat tanultam tőlük egyszerű emberségből és arról, hogy mire van feltétlen szüksége az emberi szívnek. Megtanítottak arra, hogy minden emberi lénynek gyengédségre és biztatásra van szüksége emberi és lelki fejlődéséhez, valamint ahhoz, hogy meg tudjon nyílni a világ felé. Ha nem kapják meg ezt a gyengédséget és biztatást, akkor bezárkóznak magáoyukba és saját igényeikbe, szívüket körülfonja a félelem és egocentrikussá válnak.

Fiatal koromban tengerésziszti kiképzést kaptam. Arra tanítottak, hogy hathatósan, kellő időben és gyorsan cselekedjem. A hadihajón nem alakul ki közösség. Emberek százai, hosszú órákon át, gyakran bonyolult gépekkel működnek szorosan együtt, hogy megtámadjanak másokat.

Ezután filozófiát tanultam, majd tanítani kezdtem. Ekkor kezdtem örömet lelteni reakcióim visszatükrözésében, a megértésben és ennek másokkal való megosztásában.

Csak 1964-ben fedeztem fel a szellemi fogyatékos emberek világát. Egy barátomat látogattam meg, aki egy 30 fős intézmény lelkésze volt egy kis francia faluban. Meghökkenve és megriadva tapasztaltam ezeknek az embereknek a szenvedését, kiáltását a szeretetért. Ezután más embereket is látogattam meg elmeegógyintézetekben és pszichiátriai intézetekben. Gyakran tapasztaltam, hogy szörnyű körülmények között élnek. Némelyek ugyan szép épületekben, tiszta szobákban vannak elhelyezve, jó kosztot kapnak, sőt egyeseknek még valami érdekes elfoglaltsága is akad, de mindannyian nélkülözik az otthon és mindazt, amit az otthon nyújt.

Végül Párizstól kb. 100 km-re északra, egy faluban kis házat vásároltam, s ide magamhoz vettem két férfit, Raphaelt és Philippet. Egy igen komor légkörű intézetből érkeztek, melybe akkor kerültek, amikor szüleik meghaltak. Mindketten magányosak voltak, tele szomorúsággal, s a szívembe hatolt rettegő kiáltásuk, sóvárgásuk arra, hogy valaki befogadja őket. Elkezdtük közös életünket. Rendbe tettük a házat, főztünk, takarítottunk, együtt szórakoztunk, néha vitáztunk is egymással, együtt imádkoztunk. Amint hallgattam őket, egyre jobban átéreztem a szívük mélyén lakó fájdalmat. Újabb kis otthonokat nyitottunk először ugyanott, majd más közeli falvakban. 1964 óta jelentősen növekedett a közösség. Jelenleg 400 emberből áll, akik a környező öt falu 30 otthonában laknak. A szellemi fogyatékosok a közösség mintegy felét teszik ki. Közülük igen súlyosan fogyatékos néhány; nem képes kapcsolatteremtésre, nem tud egyedül járni, nem tudja ellátni magát. Mások műhelyeinkben dolgoznak, ők némileg önállóbbak.

A kezdeti kis francia csoportból nyolcvan további közösség jött létre Franciaországban és húsz más országban. Mindegyik közösség ugyanazon szabályok szerint él. A szellemi fogyatékosok és segítők családi szellemben élnek együtt. Az otthonok többnyire kicsik, családi méretűek; mindenki részesülhet annyi személyes figyelemben, szeretetben és bátorításban, amennyi a fejlődéséhez kell, és ahhoz, hogy lehetőség szerint megtalálja szíve békéjét. Mindegyik otthon szeretne megfelelően beilleszkedni adott környezetébe. Nem góttól akarunk létesíteni. Szeretnénk kapcsolatban maradni a környékbeli barátokkal, szeretnénk részt venni a helyi egyházközség és a különböző szabadidő-központok tevékenységében.

Claudia

Hadd meséljem el Claudia történetét. Claudiát otthagya családja egy tegucigalpai kórházban (Honduras). Vak volt és képtelen arra, hogy másokkal kapcsolatot létesítsen. Félt az emberektől; voltak, akik „autisztikusnak” nevezték őt. Amikor közösségünkbe került, Tegucigalpa külvárosában, közel állt a teljes összeomláshoz. Úgy tűnt, elvesztette lelki egyensúlyát, és mély bizonytalanságba süllyedt. Sokat sikoltozott éjszakánként, de néha nappal is. Megette ruháit, és ürülékét a falra kente. Nyilvánvaló volt, hogy óriási belső szenvedés gyötri. Gyötrelme és vívódása halálos keserűségből fakadt: úgy érezte, hogy ő nem ér semmit, nem jó és nem szeretetre méltó. Mindez a zavar és bűnösség szörnyű érzéséhez vezetett, mintha létezése véték volna.

A hondurasi közösség nagyon kicsi volt, három kiváló „segítőből” és két szellemi fogyatékosból állt. Claudia így megkaphatta azt a figyelmet, amelyet igényelt. Nadine, a közösség vezetője nagyon sok időt töltött mellette. Nadine tudta, hogyan érintse meg tisztelettel, mutasson iránta gyengédséget. Tudta, hogyan beszéljen vele meleg, megnyugtató hangján, és ez békét és biztonságot hozott. Ugyanakkor határozott is tudott lenni, meg tudta vonni a határokat. Claudia félelme és bizonytalansága fokozatosan csökkent. Érezni kezdte, hogy valaki tényleg szereti, ő tehát szeretetre méltó és vannak értékei. A pontos napirend (mosdás, étkezés, tanulás, ima, játék stb.), tehát a rendszeres élet, valamint Nadine figyelme és szeretete hozzásegítették Claudiát, hogy visszanyerje lelki egyensúlyát. Természetesen ehhez időre, hosszú hónapokra volt szükség; a közösség egy bölcs pszichiáter segítségét és irányítását is igénybe vette. Segített a gyógyszerek kellő adagolásában is, amelyek enyhíteni tudták Claudia gyöt-rődését és hozzásegítették az alváshoz.

Néhány évvel később Claudia tökéletesen megváltozott. Természetesen továbbra is világtalan maradt, továbbra is nehezen teremtett kapcsolatot és autisztikus maradt. Ennek ellenére új békét lelt szívében. Arca már nem egy gyöttrődő gyermek arca. Fialtal lány lett, aki otthonra, biztonságra, védelemre és tartós kapcsolatokra talált. Gyakran dúdolgat magában csendesen.

Két évvel ezelőtt, amikor Nadine Franciaországba jött, megkérdeztem tőle, hogy van Claudia. Azt válaszolta, hogy haragszik rájuk, Nadine elmondta, hogy Claudiát munkára kötelezték. A súlyos gyöttrődés éveit után, amikor némiképpen békére talált, eleinte békén hagyták őt és nem vártak tőle semmit. Csak játszott, sétált vagy a függőágyban hintázott. De felismerték, hogy hibáztak, és Claudiát további előrelépésre ösztönözték. Arra kötelezték, hogy tanulja meg, hogyan kell mosni, bizonyos ételeket elkészíteni vagy megteríteni az asztalt. Ez volt az oka Claudia haragjának.

Igény a gyengédségre és a fejlődésre

Minden emberi lénynek szüksége van gyengédségre, különösen a gyerekeknek. Egy csecsemő semmire sem képes egyedül. Nem tud enni, mosakodni vagy öltözködni. Az élet minden mozzanatához segítségre van szüksége. Az édesanyjával való érintkezés során tárul fel előtte, hogy szeretik őt. Ha ez az érintkezés gyengéd és kedves, ha nem vágyik birtoklásra, akkor a gyermek megérzi, hogy ő is értékes emberi lény. Ha nem szeretettel és tisztelettel közelítenek a gyermekekhez, nemritkán megijednek önmaguktól, zavaros én-kép alakul ki bennük, s az az érzésük támad, hogy ők nem jók. Egész testük fájdalmat sugároz, erőt vesz rájuk a gyötrelme, ami öncsonkító magatartáshoz, vagy éppen másokkal szembeni agresszivitáshoz vezethet. A testük gyengéd dédelgetése azonban nem elegendő. Emellett szükség van bátorításra és biztatásra. Sok minden van, amihez a gyermekek nem értenek. Fokozatosan elkezdnek

tanulni. Szükségük van arra, hogy szüleik vagy nevelőik azt mondják nekik: „Igen, képes vagy rá; meg tudod tanulni!” Szükségük van arra is, hogy érezzék, szüleik bíz-
nak bennük és örülnek, amikor elkezdenek járni, beszélni és tevékenykedni. Ha azt
érezik, hogy örömet szereznek másoknak, nő a vágyuk arra, hogy fejlődjenek és újabb
dolgokra vállalkozzanak. Megtapasztalják a szabadságot: képesek egyedül, önállóan
cselekedni.

A fogyatékos emberek egyik nagy fájdalma, hogy szüleiknek csalódást okoznak.
Mindnyájan megértjük az anya és apa fájdalmát, aki gyermekén valami fogyatékos-
ságot fedez fel. Elfelejtjük azonban, hogy a szülők viselkedése milyen mély sebet okoz a
gyermekeknek. Amellett, hogy testi, szervi fogyatékos-ságot kell elviselniük, és hogy
ez bizonyos pszichológiai következményekkel jár, sokkal nagyobb szenvedést jelent
számukra az az érzés, hogy nincs rájuk szükség, nem szeretik őket; ez lelki egyensú-
lyuk felborulásához, elkedvetlenedéshez, szomorúsághoz, kielégületlenséghez, gyöt-
rődéshez és kétségbeeséshez vezet.

Bizonyára minden fogyatékos ember találkozott mindkét fajta fájdalommal. Az első
seb nem gyógyítható: az agysejtek vagy károsodottak, vagy elhaltak – bár gyakran
tehető valami a beteg érdekében megfelelő terápiával. A második seb azonban ap-
ránként gyógyítható azzal, hogy a beteg ember felfedezi: elfogadják, szívesen látják,
szeretik; van helye a világban, véghez tud vinni bizonyos dolgokat, életet és szeretetet
hozhat másoknak. Természetesen ez a gyógyulás az őket körülvevő emberek szemé-
től, kezétől, bölcsességétől és szívéből függ.

Az életuntság fájdalma

Az életuntság fájdalma persze nemcsak szellemi fogyatékosok között lelhető fel.
Ugyanezt találjuk azokban is, akik különböző okok miatt megtapasztalják az elutasí-
tást, a kitaszított-ságot, azt az érzést, hogy nincs rájuk szükség, mivel értéktelennek
tekintik őket. Megtaláljuk ezt idős emberek között is, akiknek az élete látszólag be-
fejeződött: számukra már nem létezik érdekes munka; sokan közülük elvesztették
egészségüket és barátaikat is. Hasznavehetetlennek és magányosnak érzik magukat;
gyerekeiknek – akik vagy távol laknak tőlük, vagy túlzottan elfoglaltak – nincs szük-
ségük rájuk. Ez a magányérzet gyötrődést okoz és szokatlan viselkedési formákat
eredményezhet. Hajlamosak a magukba zárkózásra, szeszélyessé válnak, szüntelenül
egészségükre vagy elhagyatottságukra panaszkodnak. Nem ismerik az örömet, harag-
szanak másokra, mert „otthagyták” őket, de még jobban haragszanak önmagukra.
Végül öregothonokban fejezik be szomorú életüket. Pedig csak arra lenne szükség-
ük, hogy tudják: még mindig szeretetre méltóak és van mit továbbadniuk mások-
nak. De ehhez olyan emberek kellenének melléjük, akik figyelmesen biztatják és
szeretik őket és akik meleg, ünnepi légkört tudnak teremteni számukra.

Ez a kedvtelenség jellemző azokra a férfiakra és nőkre is, akik nem dolgoznak. Állá-
suk elvesztésével fokozatosan elvesztik értéktudatukat, önmagukba vetett bizalmu-
kat, és kétségbeesésükben inni kezdenek. De ugyanez az életuntság és fájdalom jár át
minden olyan kapcsolatot, amelyben az emberek úgy érzik, hogy kevésbé szeretik
őket, mint azelőtt. A szívek nyitottak és érzékenyek, de könnyen sebezhetőek és gyor-
san erőt vesz rajtuk a kétségbeesés; azután pedig bezárkóznak a félelem gátjai mögé.

Ha tudást sajátítunk el, ez a tudás megmarad bennünk életünk hátralevő részében,
egészen addig, míg memóriánk el nem kezd romlani. Ugyanez a helyzet a szakmával
is: ha egyszer megtanultunk egy szakmát, azt nem felejtjük el, függetlenül attól, hogy
milyen kudarckok értek az életben; egy jó ács mindig ács marad. Ez azonban nem áll
az emberi kapcsolatokra. Megbánthatnak bennünket, s ennek következtében elveszt-

hetjük bizalmunkat kommunikációs képességünkben, a szeretetre való készségünkben és abban, hogy tudunk könyörületesebbek lenni. Úgy érezzük, hogy útjában vagyunk környezetünknek. Ezáltal még inkább félelembe és szomorúságba zárkozunk, elborít bennünket a magány és a gyötörődés.

A szellemi fogyatékos emberek fájdalma oly nyilvánvaló. Ez a fájdalom feltárta számomra sok más ember fájdalmát is, amely talán nem olyan egyértelmű és még nem is tudatosult benne. Találkoztam olyanokkal, akik igen sikeresek voltak munkájukban, csodálták őket tetteikért és tudásukért. De amint közelebről megismerkedtünk, mély belső fájdalmat fedeztem fel bennük. Rájöttem, hogy képtelenek a kapcsolatteremtésre és mások meghallgatására. Véghez tudtak vinni ugyan bizonyos dolgokat, de szívük annyira sebzett volt, hogy képtelenek voltak közösségekben és szeretetben együtt élni. Amikor csodálták őket, boldogok és elégedettek voltak, bár tevékenységük csak menekülés volt a többiek elől. Folyton azt kívánták, hogy körülrajongják őket. A barátságban megrémültek az igaz szeretettől és az egyenlőségtől, de még inkább saját kicsinységüktől, sebezhetőségüktől és a függőségüktől. Leginkább attól riadtak meg, hogy az emberek közelükbe férközzenek és így felfedezik a bennük rejlő sötétséget.

Az embereknek valóban szükségük van képességeik és tudásuk igazolására. Fontos, hogy biztassák őket a tanulásra, különösen akkor, ha a tanulás sok időt és fáradságot vesz igénybe, anélkül, hogy a közvetlen eredmény – mely értelmét adja – látszana. Leginkább azonban arra van szükségük, hogy elismerjék a kapcsolatteremtésre, a kommunikációra való képességüket, azt, hogy személyes kapcsolatokat keresztül életet tudnak önteni másokba. Igen fontos saját belső értékeik tudatosítása is. Ha nem kapják meg ezt a biztatást, akkor terveket szőnek és a sikerben, gazdagságban, jólétben keresnek vigaszt. A kétségbeesés elől menekülve gyakran keresnek kárpótlást az italban, a szexualitásban vagy éppen az örületben, hogy felejteni tudjanak.

Azok az emberek, akik alkalmatlanok valamire, vagy megtapasztalták már a kudarcot, nyilvánvalóan igénylik a vigasztalást és a biztatást, éppen azért, mert felbomlott lelki egyensúlyuk, megrendült a saját magukba vetett bizalmuk. De éppen így vannak azok is, akik valamilyen módon velük akarnak élni és szolgálni akarják őket. Ezt a Bárka-beli tapasztalatokból is tudom. Rájöttem, hogy a „segítők” is igénylik a vigasztalást és a biztatást. Úgy érzem, néhány segítő csak azért jött közösségeinkbe, hogy saját magának bizonyítson valamit. Szükségük volt az erőre és a sikerre. Azért volt szükségük a fogyatékos emberek társaságára, hogy pozitív képet alkothassanak önmagukról. Szükségük volt arra, hogy különbnek érezzék magukat. Ennek veszélye minden „nemeslelkű” emberben fennáll. Csak adnak és adnak és néha kiégnek. Nem tudják, hogyan kell igazi, őszinte kapcsolatot teremteni. Az őszinte kapcsolatban egyszerre adunk és kapunk; ez magában hordja a másik meghallgatását, az odafigyelést, a szeretetet és a kölcsönös függőség érzését. Azok a segítők, akik magukkal kapcsolatban akarnak bizonyítani valamit, nem maradnak sokáig közösségeinkben.

Csak azok maradnak, akik valóban kapcsolatot akarnak teremteni a közösséggel. Nem azért jöttek, hogy bizonyítsanak valamit. Megértik a fogyatékosok mögött rejlő embert; felismerik a sebezhető pontjait és tehetségét is. Így elkezdnek kapcsolatot teremteni a közösség adott emberével. Ez pedig azt jelenti, hogy leküzdik a korlátokat és gátlásokat, s ezáltal sebezhetővé teszik önmagukat.

Nyugati világunkban ez nem könnyű. Az iskolában arra tanítottak bennünket, hogy boldoguljunk, hogy produktívak legyünk és nyerjünk. Arra tanítottak, hogyan kell versenyben maradni. Egy észak-amerikai iskolában, melyet legutóbb meglátogattam, nagy betűkkel ki volt írva az osztályterem falára: „Alulmaradni – bűn.” Megtanítottak bennünket felmászni a siker létráján. De nem tanítottak meg arra, hogyan teremtsünk közösségi és bensőséges kapcsolatot az úgynevezett „devalvált” emberekkel.

Azok a segítők, akik készek ilyen kapcsolatok teremtésére, nagymértékben igénylik a biztatást. Gyorsan el tudják veszíteni bizalmukat a társadalmi és családi nyomás miatt. Folyamatosan emlékeztetni kell őket arra, hogy milyen értékes az, hogy új életet tudnak önteni másokba.

Néhány fogyatékos emberünknek, mint például Claudiának, igen sok visszautasításban volt része. A segítők pedig átvesznek valamennyit ebből a fájdalomból és gyötörésemből. A szellemi fogyatékos emberek és a visszautasítástól szenvedők szeretetre sóvárognak. Világgá kiáltják vágyukat, hogy önálló egyéniségek lehessenek és így is bánjanak velük. Testük azt a szeretetet keresi, amelyet szüleiktől sosem kaptak meg. A segítők nem mindig tudják úgy kezelni és szeretni őket, ahogyan az igazán jó lenne számukra. Nem lehetnek apák és anyák. Az ilyen fogyatékos emberek később haragszanak azért, mert nem felelnek meg elvárásaiknak a segítők, akik ettől zavarba jönnek, s még az önmagukba vetett bizalmukat is elveszithetik. Megérinti őket saját belső fájdalmuk és alkalmatlanságuk mások fájdalmainak és vágyainak megértésére.

Az ácsot igazolja a munkája, melyet elvégzett. Ha azonban győtrelemben, aggodalomban élünk együtt emberekkel, akkor gyakran csak csekély közvetlen eredmény mutatkozik vagy éppen semmi. Ellenben támadhat olyan benyomásunk, hogy használhatatlanok, erőtlenekek vagyunk. Sőt, még válságot is előidézhetünk. A segítőknek ilyenkor sok biztatásra, bátorításra és belső megerősődésre van szükségük, képeseknek kell lenniük arra, hogy megosszák belső fájdalmukat és a hasznavehetetlenség érzését.

Amikor egy éven keresztül éltem egyik otthonunkban tíz súlyosan fogyatékos emberrel, az egyik férfi komoly csalódást okozott. Ha győtrődött, akkor folyton csak kiabált. Kiáltásai valami mély belső fájdalmat, sőt gyűlöletet váltottak ki belőlem. Rájöttem, hogy ha egyedül élnék vele, nagyon könnyen megbántanám. Kiáltozása kihozott a sodromból. Föl kellett fedeznem, hogy az ilyen fájdalom bennem természetes, hogy nem kell szégyellnem magam miatta. Rá kellett jönnöm, hogy én is sebzett vagyok, és mindnyájan azok vagyunk. Én is biztatásra szorulok.

Amikor elkezdtem sorra meglátogatni közösségeinket, rájöttem, milyen nagy szükségük van vezetőinknek is a segítségre; arra, hogy beszélhessenek problémáikról, sőt hibáikról is. Ha a vezetők elvesztik bizalmukat saját képességeikben – hogy pásztorokodni tudjanak a betegek felett, hogy oda tudjanak figyelni másokra, hogy felszabadult és bizalmas kapcsolatokat tudjanak teremteni –, olyankor hirtelen lázas tevékenységbe kezdenek, hogy így elfoglalják magukat: beszámolót írnak, az adminisztrációt intézik, jelentést készítenek stb. Ilyenkor kell valaki, aki biztatja és bátorítja őket útkon. Szükségük van segítségre ahhoz, hogy el tudják fogadni magukat olyannak, amilyenek. Hogyan tudnák különben segíteni a fogyatékos embereket abban, hogy elfogadják magukat olyannak, amilyenek? Vagy ahhoz, hogy bizalmas közösségi kapcsolatba lépjünk egy fogyatékos emberrel, nem kell-e előbb őszintén szembesülni önmagunkkal, minden bennünk lakozó pozitívummal és negatívummal együtt? Ez az emberi fejlődés és az emberi kapcsolatok titka. De ahhoz, hogy elfogadjuk negatívumainkat és továbbra is bízunk és békében éljünk, szükségünk van barátira, aki biztat és bátorít bennünket.

Belépés a sötétségbe

Ahhoz, hogy gyógyítani tudjunk, hogy őszinte részvétet tudjunk érezni, meg kell értenünk az önmagunkban rejlő sötétséget. Könnyű bölcsességet, okosságot, hozzáértést tettetni, könnyű magasban ülve képmutatóan azt mondani: „különb vagyok nálad”, „én az elithez tartozom”. A világ rétegződése pontosan abból a tényből adódik, hogy

mindannyian azt hisszük: különbek vagyunk, sőt a legkülönbek; nekünk van igazunk és mások tévednek; mi vagyunk a „jók” és mások a „rosszak”. Mindannyiunkban mélyen bennünk rejlik az előítélet és a faji megkülönböztetés. Nehéz beismernünk, hogy tévedtünk: mindig „mások” azok, akik tévedtek.

Feltételezem, hogy ez azért van így, mert úgy érezzük, hogy ha nem a legjobbak vagyunk, akkor „senkik” vagyunk és meghal a belsők. Belső fájdalmunk arra ösztönöz, hogy bizonyítsuk értékeinket. A magunk építette piederasztálról aztán könnyen leeshetünk.

De vajon hogyan tudjuk elfogadni az önmagunkban rejlő sötétséget úgy, hogy el ne töltsön bennünket a kétségbeesés és az öngyűlölet? Amikor rájövünk, hogy minden nemes cselekedetünk alapja az a szükséglet, hogy bizonyítsuk értékünket, fontosságunkat, mivel félünk a bennünk rejlő sötétségtől és győtrelemtől – szörnyű kétségbeesés vehet erőt rajtunk. Miért kell ingaként lengnünk a kétségbeesés és az egzaltáció között? Vagy lehetséges az is, hogy bízunk, fejlődünk, megleljük és megtartjuk a belső békét, sebeink és belső szegénységünk tudatában? Ha ez lehetséges, akkor megismerjük az emberi fejlődés és teljesség titkát. Ha nem, akkor ingadozni fogunk a kétségbeesés és a színlelés, a magaslat és a mélység között. El fogjuk rejteni nyomorunkat és menekülni fogunk a nyomor és mások szükségletei, igényei elől.

Személyes tapasztalatom és sok más ismerősöm tapasztalata megmutatta, hogy önmagam teljes elfogadása Isten megtapasztalásával történik; azáltal, hogy tudom: Isten olyannak szeret engem, amilyen vagyok, minden tehetséggel és tudatlansággal együtt; azáltal, hogy tudom: megbocsát és arra szólít fel, hogy életet adjak másoknak. Egyszerre érzekelem magamban a halandóságot, a halál erőit, és a halhatatlanságot, a készséget a fejlődésre és arra, hogy tapasztalataimmal együtt az élő Istenbe vetett hittel éljek. Ekkor fölfedezem, hogy egyetemes, feltétel nélküli szeretettel szeretnek; fölfedezem, hogy szeretett gyermeke vagyok az Atyának és ez az én titkos nevem. Rájövök arra is, hogy ha elfogadom önmagamot és felajánlom, akkor találkozom Istennel és az Ő szeretetével. És ekkor tudok őszinte részvétet érezni. Akkor nem fokok megítélni vagy elítélni másokat azért, mert rosszabbak nálam; ha engem szeret az Isten, akkor őket is szereti. Egyedül lehetek velük, gyógyíthatom sebeiket és értékeik növelésére bátoríthatom őket. Biztatni tudom őket, mert engem is biztatnak.

Fejlődés a teljesség felé

Világunk nagyon megosztott. Szegények és elnyomottak élnek közöttünk, akik elgyötörtnek, hasznavehetetlennek, erőtlennek érzik magukat: nincs beleszólásuk az emberek dolgaiba; elismerésért és megbecsülésért kiáltanak. A gazdagok és erősek pedig elégedettek, és hajlamosak másokat meggyötörni. Van állásuk, otthonuk, de gyakran ők is magányosak, mert ugyan megvan mindenük, csak éppen az nincs, ami igazán fontos: a készség a szeretetre, a közösségi kapcsolatteremtésre és a félelem nélküli biztatásra. A siker, az erő és a védekezés bástyái mögé rejtőznek. E két világ között óriási feszültségek és félelmek húzódnak.

A gazdagok és erősek a szegényeket és erőtlenekeket nyűgnek tekintik, és saját belátásuk, elméletük és terveik szerint akarják megoldani problémáikat. Úgy gondolják, hogy ők és csak ők ismerik a megoldást. Visszautasítják az őszinte beszélgetést a depressziós, elgyötört és aggódó emberekkel, visszautasítják azt, hogy oda figyeljenek rájuk: néha még abban is meg akarják akadályozni őket, hogy éljenek. Sehogy sem tudják elképzelni, hogy a világ „devalváltjai” szívük mélyén ismerik a megoldást a világ problémáira.

Minden emberi lényben iszonyú ellenállás van a változással szemben. Ez az, amiért a gazdagok nem tudnak beszélni a szegényekkel. Ez a beszélgetés ugyanis szükség-szerűen azt kívánná tőlük, hogy megváltozzanak. Ki fogja arra biztatni és segíteni a gazdagokat, hogy vállalják a változás kockázatát? Ki fog nekik segíteni abban, hogy felfedezzék a kapcsolatteremtés örömét a gyötrődésben élőkkel? Ki fog nekik segíteni abban, hogy felfedezzék az együttünneplés örömét a szegényekkel? Ki fogja biztatni és segíteni a szegényeket, hogy felfedezzék saját egyéni értékeiket? Ki fog segíteni, hogy megőrizzék értékeiket, hogy ne a gazdagok egoizmusát utánozzák?

Ha ez a két világ találkozhat bennünk, társadalmunkban, akkor megtanulunk őszintén ünnepelni. Ez a teljesség ünnepe lesz. Ahhoz, hogy mindez megtörténjen, biztatásra és nem kényszerre van szükség.

Kese Ines fordítása

JELENITS ISTVÁN

Találkozásaim Jean Vanier-val

Mit olvasunk el egy folyóiratszából? Először, nyilván, a tartalomjegyzéken szaladunk végig: némelyik cikkre szerzőjének neve vagy a címe miatt figyelünk fel. Aztán lapozgatunk, bele-beleolvasunk a többi írásba, s ahol *hiteles* szavakra, mondatokra találunk, ott alaposabb tájékozódásra szánjuk el magunkat.

Néhány éve így találkoztam Jean Vanier írásával a *Nouvelle Revue Théologique* egyik számában. Egy beszédét közölte a folyóirat, amelyet 1983. július 24-én Vancouverben mondott megnyitóként az Egyházak Ökumenikus Tanácsának találkozáján. *Le pauvre, chemin d'unité*: A szegény, aki körül újra egymásra találunk. A szerző neve akkor még semmit sem jelentett nekem. A téma persze érdekelt, de a szegényekre hivatkozva, sajnos, sok üres beszéd is elhangzik manapság. Nagyon jól emlékszem: egy kicsit bizalmatlanul olvastam bele a szövegbe, nem sokat vártam tőle. Egy-két mondat elolvasása után előre kellett lapoznom. Rögtön láttam, sokkal többről van szó, mint hogy érdemes elolvasnom az egész beszédet. Egy fontos találkozás küszöbén éreztem magam. Rátaláltam valakire, akire ezután oda kell figyelnem.

Mindezzel nem pusztán azt akarom mondani, hogy Jean Vanier azon túl, hogy érdekes ember, még ügyesen is fogalmaz. Hangjának az a biztonsága, egyszerűsége, ami megragadott, nem stílusérték, hanem annak – félreismerhetetlen, mert önkéntelen – bizonyítéka, hogy olyan ember írását olvasom, aki a lényeg közelében él, akinek számára a szó és az írás nem játék. Nyilván az élet sem az.

Mire a cikknek végére értem, eszembe jutott, hogy ugyanennek a szerzőnek egy másik írásával is találkoztam már, korábban, egy másik francia folyóiratban. Sietve előkerestem. Lefordíthatatlanul szép már a címe is: *Au coeur de la compassion*, a részvét, az együttsszenvedés szívében. A megnyitóbeszéd hangja emelkedett volt, ez az írás